

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«МОНІТОРИНГ І ДІАГНОСТИКА
ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ»

*(для студентів усіх форм навчання
за спеціальністю 073 – Менеджмент)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Моніторинг і діагностика підприємств туризму» (для студентів усіх форм навчання за спеціальністю 073 – Менеджмент) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Н. М. Богдан, І. В. Сегеда. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 16 с.

Укладачі : канд. екон. наук, доц. Н. М. Богдан,
ст. викл. І. В. Сегеда

Рецензент

І. М. Писаревський, д-р екон. наук, професор кафедри туризму і готельного господарства Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства,
протокол № 1 від 29.08.2018.*

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Програма навчальної дисципліни «Моніторинг і діагностика підприємств туризму».....	5
2 Структура навчальної дисципліни.....	7
3 Загальні рекомендації до організації самостійної роботи з дисципліни.....	8
4 Методичні рекомендації до семінарських занять.....	9
5 Методичні рекомендації до практичних занять.....	11
6 Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	12
7 Система поточного та підсумкового контролю знань.....	14
Список рекомендованих джерел.....	16

ВСТУП

Дисципліна «Моніторинг і діагностика підприємств туризму», вивчається за програмою магістра за спеціальністю 073 – Менеджмент).

Метою дисципліни є формування теоретичних знань і практичних навичок зі збору кон'юнктурної інформації, аналітичного опрацювання даних економічних оглядів, поглиблене вивчення особливостей методології та набуття практичного досвіду організації та проведення моніторингу й діагностики світового туристського ринку та підприємств туризму; використання сучасних методик для здійснення моніторингу та прогнозування коливання попиту та пропозиції на туристському ринку з метою прийняття адекватних економічних ситуації підприємницьких рішень.

Предметом вивчення дисципліни «Моніторинг і діагностика підприємств туризму» є оволодіння технологією, інструментарієм та методичними прийомами щодо здійснення моніторингу та діагностики.

Кожне підприємство туристського бізнесу незалежно від його профілю, масштабів, країни та регіону діяльності не може розраховувати на тривалий успіх на ринку, досягнення бажаних результатів без копіткої праці з дослідження кон'юнктури ринку.

Процес вивчення та аналізу світового ринку послуг, особливо туристських, досить складний, що зумовлюється впливом сукупності чинників та умов, які постійно змінюються та є різними за своєю сукупністю, тривалістю та напрямом впливу. Після вивчення курсу «Моніторинг і діагностика підприємств туризму» студент повинен *знати*:

- загальний взаємозв'язок процесів і явищ у світовій економіці та їхній вплив на кон'юнктуру ринку; кількісні та якісні характеристики головних ринкових процесів; основні ознаки та особливості туристського ринку;
- загальні та специфічні методи кон'юнктурного аналізу та прогнозу туристського ринку та підприємств туризму.

Студент *повинен вміти*:

- забезпечити постійне та безупинне спостереження за кон'юнктурою туристського ринку;
- аналізувати загальні економічні процеси на туристському ринку;
- інтерпретувати зміни економічної кон'юнктури на туристському ринку з урахуванням принципів системності, цілеспрямованості, безперервності, комплексності, гнучкості;
- охарактеризувати вектор і швидкість зміни головних параметрів туристського ринку;
- виявити причинно-наслідкові зв'язки у розвитку кон'юнктури на туристському ринку;
- виокремити головні умови, що визначають ринкову ситуацію у туристському бізнесі;
- сформулювати висновки щодо перспектив розвитку туристського ринку;
- здійснити комплексну діагностику діяльності підприємств туризму;

– на основі використання та інтерпретування результатів діагностики здійснити прогноз діяльності підприємств туризму.

Студент повинен *набути навички*:

– систематичної роботи з різноманітними джерелами кон'юнктурної інформації щодо туристського ринку;

– збору й накопичення кон'юнктурної інформації щодо туристського ринку;

– використання кон'юнктурних показників та індикаторів для аналізу та оцінки стану ринкової ситуації у туризмі;

– підготовки прогнозів кон'юнктури щодо головних тенденцій розвитку туристського ринку та підприємств туризму;

– складання звітів за результатами дослідження кон'юнктури туристського, оглядів кон'юнктури, аналітичних довідок, результатів аналізу та діагностики підприємств туризму та інших документів.

Знання, отримані при вивченні дисципліни, сприятимуть якіснішому освоєнню фахових дисциплін, підготовці наукових статей та здійсненню досліджень у дипломних магістерських роботах.

1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ І ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ»

МОДУЛЬ 1

Моніторинг і діагностика підприємств туризму

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.1

Теоретичні, економічні та методологічні основи моніторингу та діагностики

1. Теоретичні аспекти моніторингу та діагностики. Головні поняття дисципліни: моніторинг та діагностика. Основні функції та характеристики моніторингу і діагностики. Порівняльна характеристика моніторингу і діагностики. Системні принципи та види моніторингу. Структура моніторингу (визначення, етапи дослідження). Основні принципи й етапи здійснення діагностики. Головні положення фінансової діагностики.

2. Економічні основи моніторингу та діагностики. Функціонування економіки в умовах ринку. Рушійна сила сучасного економічного розвитку. Умови ефективної діяльності й отримання надприбутків. Причини економічного циклу. Економічний цикл і його головні фази: криза, депресія, поживавлення та підйом. Теорія довгих хвиль Н. Кондрат'єва. Теорія середніх хвиль С. Кузнеця. Теорія коротких хвиль. Взаємозв'язок хвиль різної тривалості в процесі економічного зростання та розвитку. Еволюція технологій і економічні системи. Стійкість економічного розвитку та зростання. Чинники, що визначають джерела економічного зростання.

3. *Інформаційне забезпечення моніторингу туристського ринку та підприємств туризму.* Головні види і форми інформації, яка використовується для моніторингу. Особливості й характеристики нормативно-довідкової, нормативно правової, економічної, аналітичної, облікової, внутрішньої, зовнішньої, загальної, комерційної та інших видів інформації. Класифікація джерел інформації для здійснення моніторингу. Поняття про непомірність, достатність і недостатність інформації. Порівняльна характеристика первинної та вторинної інформації. Загальносвітові, регіональні, національні й галузеві джерела інформації. Українські джерела інформації у сфері туризму, готельних і ресторанних послуг.

4. *Організаційні й методичні основи методики моніторингу туристського ринку і туристських підприємств.* Сутність методики моніторингу. Зміст і принципи системного підходу для здійснення моніторингу. Основи наукового підходу у процесі здійснення моніторингу. Системний підхід як основа для проведення моніторингу. Сутність системного аналізу. Цілеспрямованість, комплексність, безперервність у процесі застосування системного підходу. Головні етапи моніторингу. Процедури класифікації та систематизації. Головні критерії об'єму та характеру інформації для здійснення моніторингу. Структура програми поточного спостереження. Класифікація ринків під час здійснення моніторингу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.2

Теоретичні та методологічні основи проведення аналізу, діагностики та прогнозування діяльності підприємств туризму

5. *Основи проведення аналізу діяльності туристських підприємств.* Алгоритм і рівні аналізу ринку туристських послуг. Система показників для аналізу ринку туристських послуг. Методи й форми аналізу діяльності підприємств сфери туризму. Головні методи проведення аналізу. Оцінний рівень аналізу. Кількісний і якісний аналіз. Виявлення причинно-наслідкових зв'язків. Головні методи загальносистемного аналізу: метод порівняння, індексний метод, метод аналогій, балансовий метод, кореляційно-регресійний аналіз. Головні показники діяльності туристських підприємств.

6. *Теоретичні принципи моделювання взаємозв'язків.* Моделювання взаємозв'язків, його сутність. Логічний зміст і практична значущість статистичних моделей взаємозв'язку. Методологічні проблеми побудови моделей взаємозв'язку. Стохастичні й детерміновані зв'язки. Функціональні зв'язки. Інформаційна база моделі. Специфікація моделі. Кореляційно-регресійний аналіз. Вибір і обґрунтування функціонального виду регресії. Параметри рівняння регресії. *t*-критерій Стюдента. Оцінка щільності зв'язку. Моделювання взаємозв'язків соціально-економічних явищ і процесів. Прогнозування на основі регресійної моделі. Моделі класифікації. Методологічний принцип класифікації. Багатовимірне ранжирування. Кластерні процедури класифікації. Дисперсійний аналіз. Класифікація на основі дискримінантної функції.

7. *Організаційні й методичні основи прогнозування.* Сутність і значення прогнозу у процесі здійснення моніторингу й діагностики. Основні принципи прогнозування. Основи розробки методів прогнозування. Об'єкт прогнозування, прогноз, прогнозний фон. Головні умови, що визначають якість прогнозу. Вимоги, що висуваються до прогнозу. Послідовність здійснення прогнозу. Методи та прийоми прогнозування: екстраполяція, нормативні розрахунки (інтерполяція), метод експертних оцінок, метод аналогії, економіко-математичне моделювання. Оцінка компетентності й узгодженості думок експертів. Оцінка компетентності експертів. Коефіцієнт якості прогнозу.

8. *Організаційні й методичні основи комплексної діагностики діяльності підприємств туризму.* Діагностика підприємства як головний інструмент ефективного управління. Елементи комплексної діагностики: аналіз використання основних і оборотних коштів, аналіз фінансової стійкості та платоспроможності, аналіз ліквідності, аналіз прибутку й рентабельності, аналіз кредитоспроможності, аналіз ділової активності, аналіз використання інвестиційних ресурсів, аналіз економічної ефективності й окупності. Система критеріїв і методика оцінки незадовільної структури балансу неплатоспроможних підприємств. Діагностика запобігання банкрутству. Діагностика ризиків підприємстві й розробка шляхів їх запобігання. Використання системи формалізованих і неформалізованих критеріїв.

2 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МОНІТОРИНГ І ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		лек	лаб	пр	срс		лек	лаб	пр	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. Моніторинг і діагностика підприємств туризму										
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.1. Теоретичні, економічні та методологічні основи моніторингу й діагностики										
Тема 1.1	11	2	-	2	7	8	1	-	-	7
Тема 1.2	11	2	-	2	7	8	1	-	-	7
Тема 1.3	11	2	-	2	7	9	-	-	1	8
Тема 1.4	12	2	-	2	8	9	-	-	1	8
Разом за ЗМ 1.1	45	8	-	8	29	34	2	-	2	30
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.2. Теоретичні та методологічні основи проведення аналізу, діагностики й прогнозування діяльності підприємств туризму										
Тема 1.5	13	3	-	3	6	9	1	-	-	8
Тема 1.6	11	3	-	3	6	10	-	-	2	8
Тема 1.7	11	2	-	2	7	10	-	-	2	8
Тема 1.8	12	2	-	2	8	12	1	-	-	11
Разом за ЗМ 1.2	47	10	-	10	27	56	2	-	4	50
Контрольна робота	-	-	-	-	-	15	-	-	-	15
Разом за дисципліною	90	18	-	18	56	90	4	-	6	80

3 ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною літературою з питань менеджменту, економіки, теорії, методології та практики проведення наукових досліджень у галузі туризму й індустрії гостинності. Самостійна робота є головним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від нормованих навчальних занять, тобто лекційних і практичних занять (аудиторної роботи).

Головні види самостійної роботи, які повинні використовувати студенти:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Вивчення додаткової літератури.
3. Робота із законодавчими, нормативними й інструктивними матеріалами.
4. Підготовка до практичних занять.
5. Робота над індивідуальним завданням.
6. Самоперевірка студентом власних знань за запитаннями для самодіагностики.
7. Укладання глосарію.
8. Підготовка до проміжного й підсумкового контролю.

Опрацювання лекційного матеріалу. У системі різних форм навчально-виховної роботи у вищих навчальних закладах особливе місце належить лекції, де викладач надає студентові найважливішу інформацію, навчає розмірковувати, аналізувати, допомагає опанувати ключові поняття, а також спрямовує самостійну роботу студента.

Зв'язок лекції та самостійної роботи студента розглядається в таких напрямках:

- лекція як головна початкова ланка, що визначає зміст та обсяг самостійної роботи студента;
- методичні прийоми читання лекцій, що активізують самостійну роботу студентів;
- самостійна робота, яка сприяє поглибленому засвоєнню теми на базі прослуханої лекції.

Перший етап самостійної роботи починається з процесу слухання та записування лекції. Правильно складений конспект лекції – найефективніший засіб стимулювання подальшої самостійної роботи студентів. Студент повинен чітко усвідомити, що конспект – це короткий тезовий запис головних положень навчального матеріалу. Складання та вивчення конспекту – перший етап самостійної роботи студента над вивченням теми чи розділу. Конспект допомагає в раціональній підготовці до практичних занять, заліку, у визначенні напрямку й обсягу подальшої роботи з літературними джерелами.

Під час підготовки до лекції студент повинен опрацювати матеріал попередньої лекції з використанням підручників та інших джерел літератури.

На лекціях висвітлюються тільки головні теоретичні положення й найактуальніші проблеми, тому більшість питань виносяться на самостійне опрацювання.

Підготовка до практичних занять. Відповідно до навчального плану з кожної теми курсу проводяться практичні заняття. Підготовку до практичних занять розпочинають з опрацювання лекційного матеріалу. Студент повинен самостійно ознайомитися з відповідним розділом робочої програми, підготувати відповіді на контрольні запитання, які подані в програмі у визначеній послідовності згідно з логікою засвоєння навчального матеріалу.

Практичні заняття збагачують і закріплюють теоретичні знання студентів, розвивають їхню творчу активність, допомагають у набутті практичних навичок роботи за предметом навчальної дисципліни.

У процесі підготовки до практичних занять самостійна робота студентів – обов’язкова частина навчальної роботи, без якої успішне та якісне засвоєння навчального матеріалу неможливе. Це свідчить про необхідність керування самостійною роботою студентів із боку викладача шляхом проведення цілеспрямованих організаційних і контрольних заходів.

Викладач у вступній лекції рекомендує студентам основні й додаткові джерела, а також методичні рекомендації до самостійної роботи та до організації практичних занять із дисципліни. У методичних вказівках із кожної теми наведено перелік питань для теоретичної підготовки до заняття.

У разі, коли студент не може самостійно розібратися в якомусь питанні, він може отримати консультацію у викладача (згідно з графіком проведення консультацій викладачами кафедри туризму і готельного господарства). Добре організовані консультації дають змогу правильно спрямувати самостійну роботу, зробити її раціональною, підвищити її ефективність.

Робота над індивідуальним завданням. Індивідуальне науково-дослідницьке завдання передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни й застосування їх під час розв’язання конкретних практичних ситуацій; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами та звітністю підприємства.

Індивідуальне завдання студент виконує самостійно під час консультування викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентами теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійного вивчення матеріалу дисципліни та виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

За кожною темою викладач проводить семінарське заняття, на якому організує обговорення зі студентами питань із тем, визначених робочою навчальною програмою, формує вміння та навички практичного застосування

теоретичних положень навчальної дисципліни шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань.

Завдання містить проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, встановлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язання контрольних завдань, тестовий контроль, перевірку й оцінювання.

Підсумкові оцінки за кожне заняття заносять до журналу. Оцінки, отримані студентом на семінарських заняттях, ураховують під час виставлення поточної оцінки за змістовими модулями з навчальної дисципліни «Моніторинг і діагностика підприємств туризму».

Тематика рефератів та доповідей до семінарських занять:

1. Роль і місце туристського ринку в глобальній економіці.
2. Вплив макро- й мікроекономічних умов на підприємства туризму.
3. Закономірності й фактори розвитку підприємств туризму.
4. М. І. Барановський – засновник теорії економічної кон'юнктури, його науковий і практичний внесок у розвиток цієї сфери знань.
5. Українська школа економічної кон'юнктури.
6. Економічні й соціальні критерії оцінки кон'юнктури ринку туризму.
7. Головні кон'юктуроформувальні фактори, які підсилили роль туристських послуг у сучасній економіці.
8. Принципи здійснення моніторингу підприємств туризму.
9. Багаторівневий опис об'єкта для моніторингу.
10. Структура й коректування програми поточного спостереження за кон'юктурою ринку туристських послуг.
11. Міжнародні й національні джерела статистичної, загальноекономічної й галузевої інформації.
12. Формування інформаційної бази моніторингу й діагностики підприємств туризму.
13. Використання сучасних інформаційних ресурсів для галузевих, географічних і тимчасових границь прикладних досліджень кон'юнктури туристських послуг.
14. Сутність і призначення форм моніторингу й діагностики підприємств туризму.
15. Оцінка поточного попиту та його коливання на ринку туристських послуг.
16. Структура пропозиції на ринку туристських послуг.
17. Ціни й цінова політика як складові аналізу кон'юнктури ринку туристських послуг.
18. Організація розробки прогнозів на основі результатів моніторингу й діагностики в сфері туризму.
19. Методи й форми фінансової діагностики підприємств туризму.
20. Система показників ефективності діяльності туристських підприємств.

5 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямованого на формування вмінь і навичок з виконання певних видів робіт, а саме проведення аналізу й подання обґрунтованих висновків щодо напрямів удосконалення інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах.

Проведення практичного заняття базується на попередньо підготовленому матеріалі: тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, пакетах завдань різного ступеня складності для розв’язання студентами на занятті, групі письмових та усних питань за темою практичного заняття.

Практична робота передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх під час вирішення конкретних практичних ситуацій. Також виконання практичної роботи передбачає розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження.

Оцінки за виконання практичних робіт враховуються під час виставлення загальної оцінки з дисципліни.

Таблиця 3 – План проведення практичних занять

№ з/п	Зміст	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
МОДУЛЬ 1. МОНІТОРИНГ І ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ			
ЗМ 1. Теоретичні, економічні та методологічні основи моніторингу й діагностики			
1	Тема 1. Теоретичні аспекти моніторингу та діагностики	2	-
2	Тема 2. Економічні основи моніторингу та діагностики	2	-
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення моніторингу туристського ринку та підприємств туризму	2	1
4	Тема 4. Організаційні й методичні основи методики моніторингу туристського ринку та туристських підприємств	2	1
ЗМ 2. Теоретичні та методологічні основи проведення аналізу, діагностики та прогнозування діяльності підприємств туризму			
5	Тема 5. Основи проведення аналізу діяльності туристських підприємств	3	-
6	Тема 6. Теоретичні принципи моделювання взаємозв'язків	3	2
7	Тема 7. Організаційні й методичні основи прогнозування	2	2
8	Тема 8. Організаційні й методичні основи комплексної діагностики діяльності підприємств туризму	2	-
	Разом	18	6

6 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу дисципліни. Основою тут є самостійна праця студентів із вітчизняними та закордонними джерелами, нормативними актами у сфері інноваційного менеджменту. Самостійна робота – інструмент опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов’язкових навчальних занять.

Головними видами самостійної роботи студентів є такі:

- обов’язкове вивчення або закріплення матеріалу, отриманого на лекціях;
- опрацювання та вивчення інформації з джерел, рекомендованих до вивчення;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, дискусій, роботи у групах, опитування, тестування;
- контрольна перевірка кожним студентом якості особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.

Таблиця 4 – Перелік питань для самостійного опрацювання

Тема	Зміст	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
МОДУЛЬ 1. МОНІТОРИНГ І ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ			
ЗМ 1. Теоретичні, економічні та методологічні основи моніторингу та діагностики			
Тема 1. Теоретичні аспекти моніторингу та діагностики	1.1 Високий динамізм, загострення конкурентної боротьби, активізація структурних зрушень.	3	3
	1.2 Стан та перспективи України та світовому туристському ринку	4	4
Тема 2. Економічні основи моніторингу та діагностики	2.1 Сутність, види та особливості кон’юнктури з точки зору привабливості туристського бізнесу.	2	2
	2.2 Вибір критеріїв, які дають змогу дати кількісну оцінку циклу та його окремих фаз	3	3
	2.3 Циклічність як умова функціонування ринкової економіки.	2	2
Тема 3. Інформаційне забезпечення моніторингу туристського ринку та підприємств туризму	3.1 Головні критерії обсягу та характеру інформації для здійснення моніторингу світового туристського ринку	2	2
	3.2 Кількісна та якісна інформація.	1	2
	3.3 Загальносвітові, регіональні, національні й галузеві джерела інформації у сфері готельних і ресторанних послуг.	2	2
	3.4 Українські джерела інформації у сфері гостинності	2	2

Продовження таблиці 4

1	2	3	4
Тема 4. Організаційні й методичні основи методики моніторингу туристського ринку татуристських підприємств	4.1 Сфера формування кон'юнкту-роформувань чинників.	3	3
	4.2 Характеристика та ознаки методики моніторингу.	3	3
	4.3 Структура програми поточного спостереження.	2	2
ЗМ 2. Теоретичні та методологічні основи проведення аналізу, діагностики та прогнозування діяльності підприємств туризму			
Тема 5. Основи проведення аналізу діяльності туристських підприємств	5.1 Специфіка та особливості комплексного аналізу туристських підприємств.	3	4
	5.2 Типові особливості фінансового аналізу підприємств туризму.	3	4
Тема 6. Теоретичні принципи моделювання взаємозв'язків	6.1 Логічний зміст і практична значущість статистичних моделей взаємозв'язку	3	4
	6.2 Моделі класифікації. Методологічний принцип класифікації.	3	4
Тема 7. Організаційні й методичні основи прогнозування	7.1 Показники зовнішньої торгівлі послугами, показники експорту та імпорту послуг.	4	4
	7.2 Головні документи результатів аналізу кон'юнктури — кон'юнктурний огляд та кон'юнктурна довідка.	3	4
Тема 8. Організаційні і методичні основи комплексної діагностики діяльності підприємств туризму	8.1 Визначення ефективності прогнозу та прогнозування.	2	3
	8.2 Класифікація прогнозів.	2	3
	8.3 Методи прогнозування: екстраполяції, аналогій, економіко-математичного моделювання, порівняння, експертний метод.	2	3
	8.4 Якість прогнозу та його визначення.	2	2
	Разом	56	80
	Контрольна робота	-	15

7 СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою дисципліни «Моніторинг та діагностика підприємств туризму», передбачають лекційні, практичні (семінарські) заняття, а також самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Контрольні заходи для студентів денного навчання включають поточний і підсумковий контроль. Перевірка й оцінювання знань студентів проводиться в таких формах:

- оцінювання знань студента під час практичних (семінарських) занять;
- оцінювання знань студента під час лабораторних занять;
- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (у вигляді ІНДЗ);
- проведення проміжного контролю (опитування або письмові завдання);
- проведення контролю знань за змістовними модулями;
- проведення підсумкового (письмового) заліку.

Загальна оцінка за змістовий модуль складається з поточних оцінок, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять та оцінок за змістові модулі.

Загальна (модульна) оцінка з дисципліни визначається як середнє арифметичне оцінок за змістовні модулі, оцінки за виконання індивідуального завдання та оцінки за результатами підсумкового іспиту.

Оцінювання знань студента здійснюється під час практичних (семінарських) занять та виконання індивідуальних завдань і проводиться за чотирибальною шкалою за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблеми, що розглядається;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу навчальної дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків під час виконання індивідуальних завдань, та завдань, що винесені на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та роботи висновки.

Оцінювання знань студента проводиться за чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:
 - укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
 - викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, пов'язано й обґрунтовано;
 - уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її та обґрунтувати ухвалене рішення;

– впевнено відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії й без зауважень із їхнього боку.

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й складно;
- не утруднятися у виборі рішення під час аналізу запропонованої ситуації;

- вміти обґрунтувати ухвалене рішення;
- добре відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції з її рішення;

– позитивно відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії;

– допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Знання матеріалу оцінюється за чотирибальною системою та згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS.

Таблиця 5 – Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90–100	відмінно	зараховано	A
82–89	добре		B
74–81			C
64–73			D
60–63	задовільно		E
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0–34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	F

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонова Л. Г. Туризм, готельний та ресторанний бізнес : ціноутворення, конкуренція, державне регулювання : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Л. Г. Агафонова, О. Є. Агафонова / Київський ун-т туризму, економіки і права. – Київ : Знання України, 2002. – 352 с.
2. Байлик С. И. Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация / С. И. Байлик. – Київ : Дакор, 2006. – 288 с.
3. Бутенко А. И. Конъюнктура рынка / А. И. Бутенко, В. Р. Кучеренко, В. А. Карпов. – Одеса : ОГЭУ, 1998. – 218 с.
4. Василиса С. И. Организация и управление гостеприимством : монография / С. И. Василиса. – Симферополь : Таврия, 2004. – 160 с.
5. Воскресенский В. Ю. Международный туризм : учеб. пособие / В. Ю. Воскресенский. – 2008. – 380 с.
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Заблоцька Р. О. Світовий ринок послуг : підручник / Р. О. Заблоцька. – Київ: Знання, 2004. – 280 с.
8. Іванова Л. О. Дослідження сучасного стану ринку готельних послуг в Україні / Л. О. Іванова // Маркетинг в Україні. – 2008. – № 1. – С. 33–38.
9. Іванова Л. О. Іноземні джерела інформації про товарні ринки / Л. О. Іванова // Маркетинг в Україні. – 2004. – № 3. – С. 46–50.
10. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>
11. Карпов В. А. Маркетинг : прогнозування кон'юнктури ринку : навч. посібник / В. А. Карпов, В. Р. Кучеренко. – Київ : Товариство «Знання», КОО, 2001. – 215 с.
12. Кучеренко В. Р. Основи економічної кон'юнктури : навч. посібник / В. Р. Кучеренко, В. А. Карпов. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.
13. Ляшенко Г. П. Кон'юнктурні дослідження на світових ринках : навч. посібник / Г. П. Ляшенко, Л. Л. Лазебник. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003. – 92 с.
14. Світовий банк [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.worldbank.org.ru>
15. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

**«МОНІТОРИНГ І ДІАГНОСТИКА
ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ»**

*(для студентів усіх форм навчання
за спеціальністю 073 – Менеджмент)*

Укладачі : **БОГДАН** Наталія Миколаївна,
СЕГЕДА Ірина Василівна

Відповідальний за випуск *І. М. Писаревський*

Редактор *В. І. Шалда*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2017, поз. 451М

Підп. до друку 16.11.2018. Формат 60 x 84/16
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 0,8
Тираж 50 пр. Зам. №

Виконавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідectво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.